Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda" 30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036
УНСоюз: (201) 451-2200

РІК XC. Ч. 115. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 21-го ЧЕРВНЯ 1983 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JUNE 21, 1983 No. 115. VOL. XC.

УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ АМЕРИКИ БОРЕТЬСЯ ПРОТИ РЕАЛЬНОСТЕВОГО ОПОДАТКУВАННЯ

Ню Йорк, Н. Й. (УІА-Р.С-кий). — Недаво в „Свободі" (10-го червня ц.р.) та в „Українському Тижневику" (12-го червня) надруковано репортажі зі зустрічі трьох членів Ради Директорів Українського Інституту Америки (УІА) з редакторами цих періодиків, де інформовано про боротьбу Інституту та інших культурних, добродійних й освітніх інституцій проти несправедливого (від нерухомостей) уподаткування містом Ню Йорк.

Згадано також створення двох об'єднань, а саме:

1. Координаційний Комітет неприбуткових організацій, на чолі якого став інж. Володимир Назаревич, віцепрезидент УІА, а членами якого стали представники різних здебільша етнічних установ, серед них крім УІА ще дві українські: УВАН і НТШ.

2. Комітет для зберігання мистецтва та освіти, що його очолив Мартін Сіґал голова Лінкольн Центру і Центру Культурної Допомоги міста Ню Йорк.

Посадник міста Едвард Кач, який підтримує намагання Комісії реальностевих податків, перевів дводенне переслухання представників установ, що підлягають цьому податкові. Переслухання відбулось у міській ратуші 16-го і 17-го червня цього року.

Про нього широко писав щоденник „Ню Йорк Таймс", подаючи також світлини фрагментів з переслухання.

Усі промовці твердили, що наложення реальностевого податку на інституції, починаючи від великих музеїв, а кінчаючи на менших, здебільша етнічних культурних осередках, змусять їх покинути Ню Йорк, або навіть цілком припинити їх діяльність. „Ню Йорк Таймс" цитує винятки з промов голів двох вищезгаданих комітетів. Голова першого Комітету М. Сіґал сказав, що „відвідувачі міста Ню Йорку не приїжджають сюди, щоб подивляти наші 'пейзажі'. Вони приходять, щоб мати приємні переживання, а серед них на першому місті треба поставити наші культурні багатства".

Наступним промовцем був інж. Володимир Назаревич, який, між іншим сказав: „З наложенням податків ці організації мусітимуть значно скоротити свою діяльність коштом не тільки окремих груп, але й цілого міста".

Першого дня переслухань зізнавало 23 представники від понад ста різних організацій, серед них заступниця посадника міста Керол Белламі, яка гостро скритикувала податкову політику Е.Кача і, як один з арґументів тричі згадала Український Інститут Америки.

Другого дня переслухано 28 свідків, серед них мґра Володимира Баранецького, члена екзекутиви УІА та фінансового дорадника Інституту; адвоката Степана Ярему від УВАН, та д-ра Ярослава Падоха, голову НТШ.

Переслухання закінчилось заявою посадника Е. Кача, що він за десять днів вирішить, чи й далі оподатковувати культурні осередки, чи їх звільнити від податку.

Отець А. Борса відійшов на емеритуру

Байон, Н. Дж. — Народжений 20-го грудня 1905 року і висвячений на священика 8-го травня 1932 р., о. шамбелян архипресвітер Антін Борса відійшов у суботу, 11-го червня ц.р., на емеритуру.

Отець шамб. А. Борса був парохом церкви свв. Петра й Павла у Джерзі Сити, Н. Дж., 19 років, понад 6 років душпастирював у парафії Успення ПДМ у Байоні, Н.Дж. Тепер на емеритурі, але з постійним місцем замешкання в Абердіні о. шамб. Антін Борса далі виконуватиме душпастирські обов'язки у місійній станиці св. Володимира у Марлборо, Н. Дж.

Отець шамб. А. Борса був одним із найактивніших членів „Провидіння", він заснував кілька відділів цієї української католицької братської організації був головним радним „Провидіння" протягом багатьох років.

Д. Нагірний здобув тенісовий примат стейту

Нюарк, Н. Дж. — Данилко Нагірний, 16-літній студент другого року середньої школи Колюмбія в Мейплвуді, Н. Дж., здобув тенісовий примат середньошкільників стейту Ню Джерзі, не програвши ні одних змагань в цьому сезоні, заступаючи краски своєї школи.

Д. Нагірний у фінальній грі

У Фінальній грі стейтового турніру Д. Нагірний переміг Марка Полікастро вислідом 6-2, 6-0. В цьому турнірі Данилко не програв сета і не дозволив противникам здобути більше, як три гри в кожному сеті. Він став другим з черги наймолодшим учнем-чемпіоном в історії тих турнірів.

Як уже інформовано, Д. Нагірний відбув однотижневу подорож до Тайвану, де змагався в групі юнаків 18 і нижче. Тепер він змагається в крайвомову турнірі в Чикаґо, а відтак поїде до Каліфорнії, де змагатиметься в турнірі юнаків 16 років і нижче та братиме участь у пробних змаганнях-таборі за вхід до репрезентативної дружини юнаків за часу Дейвиса.

На другу половину літа Данилко запрошений до ряду турнірів в Австралії. Під цю пору він є ранґований у першій десятці юнаків 16 років і нижче.

АДМІНІСТРАЦІЯ ПРЕЗИДЕНТА Роналда Реґена звернулась до обидвох палат Конґресу, щоб вони переглянули теперішні закони у відношенні до порнографічних видань в ЗСА і внесли поправку, яка гостріше каралаб осіб і видавництва, які використовують дітей у порнографії. Поправка мала б включати також телефонічне підслуховування підозрілих осіб, можливість збільшеної контролі поліційних чинників, конфіскату матеріялу і притягнення до судової відповідальности тих, які безпосередньо займаються тим ділом.

В ТОРОНТО ВІДБУЛАСЯ ВЕЛИЧАВА МАНІФЕСТАЦІЯ ДЛЯ ВШАНУВАННЯ ЖЕРТВ ГОЛОДУ

Торонто, Онт. — Як інформує обширно українська преса Канади, тут відбулася в неділю, 29-го травня, величава спільна маніфестація української громади для вшанування пам'яті жертв Великого голоду в Україні у роках 1932-33.

У маніфестації, яку організував місцевий відділ Комітету Українців Канади, взяло участь понад 8,000 українців, в тому велике число молоді. Не зважаючи на холодну погоду і зливний дощ, учасники, а передусім молодь, видержали до кінця маніфестації та походу, який повів їх вулицями Торонто аж до міської ратуші.

Маніфестація розпочалася під будинком онтарійського парляменту Соборною панахидою, яку відслужили Владики Василій Федак, єпископ УПЦеркви і Кир Ізидор Борецький, єпископ УКЦеркви в асисті численних священиків обидвох віровизнань. Владика Василій виголосив в часі Панахиди проповідь, а співав хор православної церкви під орудою Валентини Родак. Зворушливим моментом під час Панахиди було внесення символічних двох чорних трумн, покритих українським національним прапором, що їх несли молоді представники Пласту і СУМ. Панахиду попередило слово міністра споживання і соціяльних послуг Френка Дрейка, в якому він зложив глибоке співчуття українцям від Онтарійського уряду і всього канадського громадянства.

Після закінчення релігійних відправ учасники, прапороносці, духовенство та представники політичних і громадських організацій і представники інших поневолених Москвою народів уформилися у похід та несучи відповідні транспаранти пройшли вулицями Торонто до міської ратуші. Тут програму відкрив д-р Орест Рудзік, голова торонтонського Відділу КУК, а господарем програми був мґр Євген Романчукевич. З короткими промовами виступили: від федерального уряду посол Д. Фліс, від провінційного уряду посли Ал. Колин і Юрій Шимко, лідер опозиції ліберальної партії Д. Пітерсон, від НДПартії Д. Рейнвик, а від міської управи Василь Бойчук. Крім того говорив від народів поневолених Москвою Ляс Лійвак, і двох свідків, що пережили голод: Ольга Мак і Юрій Булат. При кінці мґр Є.Романчукевич відчитав резолюцію КУК, звернену до канадського уряду в Оттаві, яка закликає міністерство закордонних справ винести справу голоду на Україні на міжнародний форум ОН, щоб там визнали офіційно цей страшний голод, як дійсний акт ґеноциду українського народу.

Маніфестацію закінчено відспіванням „Вічная пам'ять" і національного гимну.

Уляна Сось очолила Вашінґтонське Об'єднання

Вашінґтон. — Уляна Сось була обрана в п'ятницю, 10-го червня, головою Об'єднання Українців Метрополітальної Округи Вашінґтону — найстаршої діючої української громадської організації у столиці. Володимир Демчук, який очолював об'єднання на протязі останніх двох років, був обраний головою Контрольної комісії.

Цьогорічні Загальні збори Об'єднання, які відбулись в Домі св. Софії у Вашінґтоні, також вибрали Ростислава Хомяка заступником голови, Галину Максимюк секретарем, Юлю Ломацьку скарбником, Мирослава Раковського референтом членських справ і Олю Масник референтом імпрез. Членами Управи без портфелів були обрані Клавдія Корбутяк, Ігор Вітковицький і Андрій Білик. Членами Контрольної комісії Об'єднання є Остап Зинюк і Богдан Козак, а членами Товариського суду-Номінаційної комісії — Віктор Кулій, Ігор Ґавдяк і Юліян Копка.

У дискусії над дальшою діяльністю Об'єднання чимало часу присвячено справі відзначення пам'яті жертв Великого голоду в Україні. Багато членів Об'єднання вже працюють в різних ділових комісіях Громадського Комітету, який підготовляє масове відзначення річниці у Вашінґтоні на початку жовтня і на Загальних зборах Об'єднання Д. Корбутяк і Степан Максимюк імформували присутніх про те, що вже здійснено в цій справі і які пляни комісій на найближчі місяці. Серед пропозиції висунених на зборах, Лариса Фонтана порадила новій Управі піти слідом за українською громадою Олбані, Н. Й. і зорганізувати збірку харчів для бідних жителів Вашінґтону у пам'ять жертв штучного голоду.

Вибрали українця до англійського парляменту

Лондон, Великобританія. — Українець Степан Терлецький, який вже декілька разів кандидував до англійського парляменту, здобув тепер місце в ньому, як представник Консервативної партії, у виборах, що відбулися 9-го червня ц.р.

Як відомо Консервативна партія з прем'єр-міністром Марґарет Тачер здобула в тих виборах більшість 140 голосів, проти коаліції опозиційних партій. Степан Терлецький кандидував з дільниці Кардіфф і переміг у ній Джорджа Томаса з Ліберальної партії, який був членом парляменту 38 років та свого часу був спікером в парляменті.

В. Половчак закінчив початкову і перейде до середньої школи

Чикаґо, Ілл. — Чикаґська преса повідомила, що український юнак Володимир Половчак, справа якого у судах викликала багато розголосу і була предметом пропаґандивної кампанії совєтських засобів масової інформації проти українських „буржуазних націоналістів" і оборонця адвоката Юліяна Куляса, — закінчив успішно навчання у початковій школі і отримав свідоцтво.

„З піднесеною головою і скромною усмішкою ступав В. Половчак, 15-річний юнак з України разом зі своїми 64-ма ровесниками у Вілліям Грей школі, після того як отримав 'диплом'. Він однак не бажав розмовляти з кореспондентами. Його опікуни заявили, що В. Половчак розпічне навчання в одній із середніх шкіл Чикаґо осінню цього року", — пише преса.

Кореспонденти при тому пригадують про долю Володимира, поворот його батьків в Україну, політичний азиль наданий йому Державним департаментом рішення суду про опіку над ним родичами, але тільки тоді, як вони рішаться прибути до Америки, та інші справи.

„ПОЛЬСЬКИЙ НАРІД МАЄ ПРАВО НА СВОБОДУ", — КАЖЕ ПАПА

Папа благословляє одномільйонову масу вірних в Ченстохові.

Ченстохова, Польща. — Польський військовий уряд остеріг у неділю, 19-го червня, Католицьку Церкву Польщі, що триваючі демонстрації протесту під час відвідин Папи Івана Павла II можуть пошкодити відносинам між Церквою і державою.

Незадовго перед тим, як речник уряду Єжи Урбан зробив цю заяву на несподівано скликаній пресовій конференції у Варшаві, Папа відправив Службу Божу на відкритому повітрі в святині на Ясній Ґурі в Ченстохові, де зібралося понад мільйон віруючих поляків.

Прихильники забороненої профспілки „Солідарність" та інших заборонених організацій піднімали прапори і кличі, ентузіястично вітаючи Папу і схвалюючи його заклики до польської військової хунти повернути волю народові.

У своїй проповіді Папа між іншим сказав: „Я син цього народу, і тому я глибоко відчуваю всі його мрії, його стремління, його бажання жити у правді і на волі, у справедливості і громадській солідарності".

Після виголошення слова „солідарність" лавіна ентузіястичних вигуків розлягласе по всьому мільйонному натовпі народу. Папа мусів просити дати йому можливість продовжувати говорити. У своїй проповіді Папа також закликав до примирення.

Офіційний речник уряду Єжи Урбан заявив, що уряд розраховував на те, що Церква буде „притримуватися установленої угоди про відвідини".

Про якусь угоду між Церквою і державою нічого не відомо, але підозрівають, що мова йшла про релігійний характер подорожі Папи.

Заява Урбана засвідчила перший раз відкрито, що уряд затривожений тим, що Папа використовує свої виступи безпосередньо для критики військового режиму і військового стану, який формально був скасований, але багато його постанов залишилися в силі і обмежують права людини.

Польський уряд дійсно затривожений тим, що його надії на використання відвідин Папи, щоб закріпити свій власний ніколи неіснуючий авторитет і покінчити з міжнародною ізоляцією, перетворилися в широкий народний потік підтримки забороненої профспілки „Солідарність". Результат відвідин Папи, на думку багатьох дипломатів може мати серйозні наслідки для режиму генерала Войцєха Ярузельського.

Мондейл знову критикує політику Реґена

Вашінґтон. — Колишній віцепрезидент Волтер Мандейл заявив у неділю, 19-го червня, що він переконаний в тому, що „стане необхідним послати американські війська до Центральної Америки" з огляду на невдачу політики Адміністрації президента Роналда Реґена.

Він обвинуватив Адміністрацію Реґена в „поширенні", „американізації і мілітаризації" війни в Сальвадорі та додав: „Якщо я чую, що вони говорять і куди вони ідуть тепер, то переконуюся, що це приведе до впровадження військ при будь-якому випадку".

Виступаючи у програмі новин Ен-Бі-Сі „Зустрічайтеся з пресою" кандидат на президента від Демократичної партії сказав: „Я рішуче, повністю і глибоко є проти" участи американських військ.

Потім у телефонному інтерв'ю він сказав, що, не зважаючи на обіцянки президента Роналда Реґена не посилати бойових частин, він переконаний, що „дії Адміністрації доведуть до такого кінця".

Мандейл у тому самому інтерв'ю також сказав, що він підтримує „більшу допомогу Сальвадорові, але при умові, що там будуть проведені соціяльні реформи і будуть зроблені зусилля у напрямі серйозних переговорів".

В останньому коментарі секретаря оборони Каспара Вайнберґера минулого тижня було сказано: „Ми не бачимо жадного випадку, при якому американські війська будуть вжиті або потрібні в Центральній Америці". Але потім, коли його спитали про можливу американську відповідь у випадку нападу Нікараґуа на Гондурас, він сказав: „Ми повинні сприймати кожну ситуацію такою, як вона представляється".

ЗМІНА УРЯДУ В АВСТРІЇ і перебрання там влади лейбористською партією з прем'єром Робертом Гоком на чолі, в нічому не мінятиме відношення Австрії до З'єднаних Стейтів Америки, а також торговельна виміна буде продовжуватись за давніми стандартами, — заявив кореспондентам Р. Гок. Виступаючи на форумі Асоціяції для справ міжнародної політики, австралійський політик підкреслив, що одиноким застереженням, а зглядно побажанням до ЗСА є за всяку ціну договоритись з Совєтським Союзом про зменшення нуклеарної зброї, зокрема редукцію міжконтинентальних нуклеарних ракет і тим самим припинити перегони в озброєнні, які можуть причинитись до конфлікту між цими обома надпотугами.

ПРЕЗИДЕНТ РОНАЛД РЕҐЕН висловив своє глибоке розчарування рішенням Верховного Суду ЗСА, яке перекреслює стейтові і міські заборони масових абортів. Президент закликав обидві палати Конґресу категорично відкинути голосуванням таке рішення, або прийняти окремий законопроєкт з уповноваженням для стейтів, який він зараз підпише. „Наша спільнота поставлена перед тяжке моральне випробування: вбивати чи не вбивати ще ненароджену дитинку", — заявив президент Р. Реґен, який, думає, що мільйони американців є разом з ним глибоко розчаровані і обурені таким рішенням.

В МОСКВІ ЗАЛИШАЄТЬСЯ СТАРА ҐВАРДІЯ

Москва СССР. — Минулий тиждень був характерним спалахом політичної діяльности в Москві після смерті Леоніда Брежнєва в листопаді минулого року: засідав пленум ЦК Комуністичної партії Совєтського Союзу, відбулася черговa сесія Верховної Ради СССР. Багато сподівань на якісь значніші зміни в совєтській політиці внутрішнього чи зовнішнього порядку, а також на зміни в керівництві не оправдалися — все залишилося по-старому з невеликими персональними доповненнями і тугішим „закручуванням гайок" на всіх ділянках совєтського життя, особливо на ідеологічному полі.

Совєтський лідер Юрій Андропов, який зайняв місце Леоніда Брежнєва на вершині партійного керівництва, потім став ще головою Військової Ради, а тепер Верховна Рада СССР обрала його ще й головою Президії Верховної Ради, тобто він став формально президентом СССР.

Чутки про те, що Константин Черненко, який після смерті Л. Брежнєва програв боротьбу за наслідство Брежнєва, а потім не появлявся на офіційній сцені понад два місяці, що він втратив вплив у керівній групі совєтських лідерів, також не оправдалися. Він залишився в політбюрі і секретаріяті партії як основний ідеолог. Виглядає на те, що стара ґвардія тримається разом і продовжує вперто йти тим самим збанкрутованим шляхом, яким йшли їх попередники вже понад 65 років.

Андрей Громико, міністер закордонних справ Совєтського Союзу і також один із провідних членів політбюра, у своєму виступі на сесії Верховної Ради, накреслюючи основні напрямні закордонної політики Совєтського Союзу, також продовжував стару лінію відносно питань роззброєння та інших міжнародних проблем, звалюючи всю вину на ЗСА за застій у переговорах про контролю над озброєнням, напруження в Польщі, війну в Афганістані, місцеві конфлікти в Сальвадорі, Південній Африці та в інших місцях.

Серед багатства обвинувачень у сторону західнього світу в його промові було мало натяків на якусь гнучкість совєтської сторони.

Президент Р. Реґен знає про Голод

Вашінґтон. — Президент Роналд Реґен листом з 14-го червня 1983 року пише до головного предсідника Українського Народного Союзу д-ра Івана Флиса, що він „з великим зацікавленням читав спеціяльне число „Українського Тижневика" присвячене страшному голодові перед 50-ти роками". Він теж стверджує, що не можна забути брутальности і нелюдяности того режиму, що викликав голод у „шпихлірі Европи".

Президент Реґен виявив у своєму листі надію, що українці, як і інші народи, які прагнуть свободи і визнання всіх людських прав, колись їх діждуться.

Лист Президента написаний в теплому та сердечному тоні.

У світі

НОВИЙ АДМІНІСТРАТОР фонду Солженіцина Алексєй Кістяковскій заявив у Москві в четвер, 16-го червня, що його викликали в КҐБ і переслуховували на протязі трьох годин. Кістяковскій став адміністратором після того, як совєтські власті в Ленінграді жорстоко розправилися з попереднім адміністратором Валерієм Рєпіном, засудивши його на довший термін ув'язнення. Кістяковскій, якому 46 років, не подав подробиць про переслуховування, заявивши лише, що його арештували у власному мешканні.

ІЗ СХІДНЬОГО БЕРЛІНУ повідомляють, що друзі насильно висланого зі Східної Німеччини 29-літнього неофіційного борця за мир Ролянда Яна звернулися до борців за мир в Японії, ЗСА, Норвеґії, Франції, Бельгії та Шотляндії з закликом допомогти повернутися Янові у свою батьківщину Східню Німеччину. Комуністичні власті Східньої Німеччини виселили Яна 8-го червня, коли службовці безпеки зв'язаного посадили його в товарний вагон і відіслали до Західньої Німеччини.

ПОЛЬСЬКЕ ТЕЛЕБАЧЕННЯ повідомило, що на початку цього тижня польська поліція арештувала 10 підпільних активістів забороненої профспілки „Солідарність". Телебачення також сказало, що під час рейдів минулого тижня була конфіскована апаратура радіопередавання і приладдя для друкування підпільних матеріялів. Дев'ять осіб, при тому сімох студентів, були арештовані в підпільній друкарні, а 32-літнього інженера арештували саме в той час, як він передавав по радіо підпільні вісті.

ЗАСТУПНИК ПРЕЗИДЕНТА Куби Карльос Рафаель Родріґез заявив, що його країна є готова розпочати „серйозні переговори" про відновлення нормальних відносин зі З'єднаними Стейтами Америки, але Адміністрація президента Роналда Реґена повинна зробити перший крок. В інтерв'ю Родріґез заявив, що Куба бажає обговорити такі питання як проблема біженців, заглушування радіопередач і дипломатичні відносини зі ЗСА. В той же сам час він сказав, що Куба збільшує свою військову готовість. „Куба не може зробити перший крок тому, що це був би знак слабости", — сказав Родріґез.

ХОЗЕ АНТОНІО ХАРКІН Лопез, новий посол Нікараґуа у Вашінґтоні, був серед п'ятьох чужоземних посланців, які представляли свої вірчі грамоти президентові Роналдові Реґенові в Білому Домі під кінець минулого тижня. Відвідини нових п'ятьох послів, які були дуже короткі, пройшли без інцидентів. Чотири інші нові посли — це еспанський, бенінський, ливанський та фінський.

СИРІЙСЬКА ОФІЦІЙНА газета і радіо Дамаску закликали партизанів у Ливані розпочати партизанську боротьбу проти уряду президента Аміна Ґемаєля з огляду на те, що парлямент Ливану схвалив угоду між Ливаном і Ізраїлем про виведення чужинецьких військ з Ливану. Радіо Дамаску, цитуючи газету Аль Тавра, заявило, що Сирія ніколи не дозволить, щоб угода, яка закликає до спільних ізраїльсько-ливанських дій для укріплення безпеки в південному Ливані, ввійшла в життя. „Такий стан речей ставить перед ливанським національним опором нові завдання", — заявляє газета, маючи на увазі організацію, яка складається з лівих ливанських активістів і проіранських войовничих мусулманів-шіїтів. Ця група признається до останніх терористичних актів проти ізраїльських військ в Ливані.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members $1.25 a month. Change of address — $1.00. Make check or money orders payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:

"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Андропов — президент СССР

В днях 13-14 червня ц.р. відбулося засідання Центрального Комітету Комуністичної Партії Совєтського Союзу (КПСС), яке в очах численних совєтологів було рішальним в означенні дійсної сили Андропова в Кремлі.

Як можна було сподіватися, Андропов виграв на цілому фронті, бо дістав новий титул — „президента Совєтського Союзу", якого йому не дано після смерти Брежнєва.

Після закінчення засідання Центрального Комітету КПСС, у четвер, 16-го червня ц.р. відбулося ще засідання Верховного Совєта СССР, який на Заході називають „совєтським парляментом". Як повідомляють радіові кореспонденти з Москви, на цьому засіданні Верховного Совєта „вибрано" Андропова президентом СССР, тобто надано йому титул, за яким він побивався, коли його після смерти Брежнєва в листопаді 1982 року, назначено генеральним секретарем компартії.

Практично, в руках Андропова тепер скупчено три найважливіші функції у совєтсько-московській імперії:

• він є генеральним секретарем компартії СССР - фактичне джерело сили в Совєтському Союзі;

• тепер йому надано новий титул — голови президії Верховної Ради СССР. Є це чисто церемоніяльний титул без істотного значення, бо такий президент крім підписування ухвалених законів (пропонованих компартією) та вітання закордонних голів держав, які приїжджають на офіційні відвідини до Москви, інших функцій не має;

• вкінці Андропов є також головою Воєнної Ради СССР, до якої входять представники всіх галузей совєтських збройних сил, Політбюра та КҐБ.

Цікавим у тому припізненому назначенні Андропова президентом Совєтського Союзу є це, що, на думку західніх совєтологів, Андропов — це поважно хвора людина і його кар'єра на найвищих позиціях кремлівського пантеону — не довга. Але це все — спекулятивне припущення, і ніхто напевно не знає, як довго Андропов залишиться на тих командних і ключових позиціях.

Назагал, у Центральному Комітеті не було поважних змін чи нових назначень, за вийнятком перенесення члена Політбюра Ґеорґія Романова, першого секретаря ленінґрадської области, на загальносоюзного секретаря партії під Андроповим.

Бідсутність назначень нових членів Політбюра пояснюють спеціялісти на Заході двома причинами: поперше, не було згоди між членами Полібюра щодо нових кандидатів, і подруге, Андропова помилково характеризували як людину-інноватора, чим на ділі він не є; і між ним і Константином Черненком, який є партійним ідеологом, не має основної різниці у підході до партійної політики. Черненко, між іншим, був одним з головних промовців на засіданні Центрального Комітету компартії.

У своїй промові Андропов, зробивши певні замітки на тему совєтсько-американських відносин, що були в контексті „ідеологічного конфлікту", висунув особливо замітний заклик до совєтських ідеологів —„погострити свої здібності для боротьби проти брехливої і підривної пропаґанди" проти СССР, яка, мовляв, має виходити з Америки.

Вкінці Центральний Комітет усунув двох брежнєвських симпатиків з членства в ЦК: ген. Ніколая А. Щелокова, міністра внутрішніх справ (міліція) СССР та Сергія Ф. Медунова, партійного провідника Краснодарського Краю. Обидва вони були замішані в скандалах і хабарництві.

РЕЧНИК ДЕРЖАВНОГО департаменту, асистент державного секретаря для справ Східньої Азії і Пацифіку Пол Волфовіц заявив кореспондентам, що філіппінський уряд поробив заходи для привернення людських прав для своїх громадян і це є доброю познакою Філіппін, які шукають співпраці з багатьма демократичними країнами світу, щоб поліпшити свою економіку. Крім того між урядами ЗСА і Філіппін ведуться переговори про продовження договору про стаціонування на Філіппінах американського війська і існування там військових баз.

РОБІТНИКИ копалень міді в Чіле відкинули в четвер, 16-го червня, наказ правлячої військової хунти генерала Авґусто Піночета не страйкувати і розпочали нелеґальний страйк, вимагаючи звільнення свого лідера Родольфо Сеґеля, який був арештований в середу за організування всенаціонального протесту з вимогою швидкого повернення до демократичного правління. Уряд негайно зареаґував на виклик робітників і звільнив усіх страйкуючих з праці. Страйк робітників мідних копалень „Ель Сальвадор" у п'ятницю повинні підтримати робітники інших копалень. Профспілки багатьох галузей чілійської промисловости розглядають можливість прилучитися до страйку робітників копалень міді.

Володимир Душник

ПРО АМЕРИКАНСЬКИХ СОВЄТОЛОГІВ І СОВЄТСЬКИХ АМЕРИКАНОЛОГІВ

Деякі чинники в американському Уряді і Конґресі виявляють велике затурбування з приводу занепаду совєтських студій в Америці. Це явище вони приписують загальній політичній психозі, що охопила американський народ після відвороту з В'єтнаму. Деякі спеціялісти добачають у цьому явищі пров нового ізоляціонізму в американському політичному житті.

Ці алярмуючі вісті також недавно подав сенатор Ричард Люґар (республіканець, Індіяна), який є головою підкомісії для Европейських справ у Сенатській комісії для закордонних справ.

Якщо в цьому аспекті також мова про Совєтський Союз, то в Москві, вже деякий час тому, створено Інститут для студій ЗСА і Канади, головою якого є відомий Ґеорґій Арбатов, частий гість на американських панелях і радіових та телевізійних станціях.

Цей інститут, інакше Ісхан, видає місячний журнал під назвою, „ЗСА Економія, Політика і Ідеологія", який вміщує поважні статті про різні аспекти американського життя. Цікаво, що у противагу таким совєтським пропагандивним органам як „Совєтське Життя", „Совєтський Огляд" і „Нові Часи" які друкуються англійською мовою, згаданий журнал виходить виключно російською мовою.

Згідно з повідомленням сенатора Люґара, в Совєтському Союзі є 7,400 американологів, які знаходяться в різних совєтських інституціях, у яких вони творять т. зв. „мозкові трести", цебто вони є спеціялістами в американських справах. На припоручення КҐБ вони приготовляють докладні аналізи з різних ділянок американського життя, допомагаючи совєтському урядові, КҐБ тощо.

Професор Алберт Вікс, пишучи в „Ню Йорк Трібюн", — згадує, що д-р Говард Сверер, президент Бравн університету, недавно подав, що в Америці є ледве 200-250 спеціялістів у совєтських справах. Але і сам згаданий д-р Сверер, пишучи недавно про кандидатів на дипломи в ділянці совєтських студій, сказав, що вони виказують дуже слабе знання... „совєтської мови".

Цікаво, що навіть „Новоє Русскоє Слово" в Ню Йорку здивовано писало: „Совєтська мова? Навіть Політбюро не може думати про таку річ, щонайменше не тепер..."

Одначе інші джерела подають, що майже всі федеральні департаменти є прямо засипані аплікаціями знавців російської мови, одначе дуже мало з тих кандидатів дістає зайняття. Це саме в бюрах, які ведуть більш засекречені справи чи досліди в техно-електронічних, економічно-фінансових чи дипломатично-розвідчих справах.

Існують також чисто об'єктивні причини занепаду навчання російської мови в американських коледжах і інституціях. В минулих роках (1950-1960 російська мова мала куди більш запотребування з огляду на ролю СССР у світовій політиці. Тепер, хоч ця роля СССР не зменшилася, але до більшого значення у політиці прийшли Китай, Японія та Латинська Америка, що в результаті дало підйом до навчання китайської, японської і еспанської мов в Америці.

Як також охолодження взаємин поміж Америкою і Совєтським Союзом і загальні фінасові обставини, сьогодні не особливі, примушують різні американські інституції середнього чи вищого рівня ліквідувати позапрограмові навчання, зокрема навчання чужих мов, включно з російською мовою.

Одначе такі відомі інституції як Гарвардський чи Колюмбійський університети далі притягають кандидатів, які хочуть вивчати мови тим більше, що ці згадані інституції мають мільйонові дотації з приватних джерел, що уможливлює їм далі вишколювати совєтологів, хоч би з малим знанням „совєтської мови".

НА НАШІЙ НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ

„НАГРІЛИ" РУКИ

Під таким заголовком совєтська газета „Радянська Україна" 17-го травня надрукувала коротку вістку із залі суду. Вістку подає народний суддя Білоцерківського міського суду (Київська область) А. Олефір.

Суддя Олефір пише, що на Білоцерківському шинному заводі розвелися злодії. Начальник зміни О. Головін, майстер П. Клюєв та їх підручні машиністи М. Терещенко і вальцювальник І. Підґірний крали продукцію заводу. Під час обідньої перерви вони заходили в цех вулканізації і брали там автопокришки та виносили їх на дах цеху. Потім цю ґуму опускали в каналізаційну мережу і сплавляли до виходу в Томилівський ліс, де потім і виловлювали. Суддя пише, що лише за три рази злодії викрали 74 автопокришки на суму 4, 070 карбованців.

Під час однієї із запланованих операцій продажу автопокришок злодіїв зловила міліція, а потім суддя, — він же автор статті, — засудив злодіїв на різні терміни позбавлення волі з конфіскацією майна.

Те, що злодіїв завжди карали і можливо будуть далі карати, з цим ми однозгідні з суддею А. Олефіром, але не зовсім зрозуміло, чому це совєтські начальники і робітники крадуть своє на своїх народних підприємствах. Варто було б почути в Україні та й у всьому Союзі, де є ті соціяльні причини цього лиха. Адже совєтська пропаґанда всі причини будь-якого лиха у західньому світі бачить у соціяльному ладі цього західнього світу А. Олефір повинен з таким самим мірилом підійти і до совєтської дійсності, Цього А. Олефір не робить і зробити не має права.

Ірена Книш

ЗВАБИ ЕКРАНУ

V.

І сеньйор полтавських сміхотворців, відомий письменник Олександер Ковіньках в своєму репортажі пробував сердечно до цього заохотити: „....Їй-їй від душі радимо нашому вельмишановному телебаченню в ряди-годи на ультракоротких хвилях знижуватися на низи, занотовуючи красу народної пісні, народного сміху..."

Хоча б у ряди-годи. Голубі екрани теж не відстають від загального нехтування національною культурою. Усе ж критичні голоси, хоч і обережні, не без наслідків, бо недовго після того „Літературна Україна" повідомила про завершений українськими кінематографістами фільм „Олесь Гончар. Штрихи до портрета", та про кінострічку, зняту на київській студії науково-популярних фільмів: „Віктор Глушко, кібернетик", що є своєрідним діялогом ученого з Павлом Загребельним, нагородженим за роман про кібернетиків п. н. „Розгін". Цікаво чи вдостоїлася у цій розмові звучати з екрану українська мова. Навряд. Виступ Олеся Гончара на з'їзді письменників перед п'ятнадцяти роками в обороні української мови та з осторогою, що Совєтський Союз — це не американський перетоплюючий казан — маячить як міт віддаленої епохи.

На жаль, українська сила на еміґрації покищо не видається бути спроможна, щоб продукувати повнометражні фільми високого мистецького й технічного рівня. Дотеперішні спроби з чималим накладом труду й посвяти, хоч доволі численні й тематично добірні, не могли вийти поза аматорський рівень.

Проте екран і надалі притягає українських молодих ентузіястів. Проявляють себе вже не тільки аматори „самодіяльних" продукцій, але адепти з професійною підготовою, які добиваються успіхів, як, наприклад, у ЗСА золотою медаллю відзначено документальний фільм Миколи Куліша (внука славетного драматурга). Орися Жмуркевич свої творчі пошуки переводила в Лос Анджелесі, де близькість Голівуду не завжди може сприяти. Найчастіше преса згадує продукції Славка Новицького, який має підтримку Українського Народного Союзу в ЗСА.

Хоч Канада в порівнянні до ЗСА в кіновиробництві технічно відстала, може саме тому давати більше поля для молодих українців, захоплених кінематографією. У Торонто Аріядна Охримович готовилася фільмувати оперу Анатоля Вахнянина „Купало" в постановці Володимира Колесника, але перешкоди виявилися не тільки фінансові; всупереч зазнаним перешкодам молода ентузіястка довершила у власній режисерії Лисенкову „Козу-Дерезу", що преса з прихильністю відзначувала.

Значним досягненням української кінопродукції у Канаді слід уважати короткометражну (28) хвилин), документальну хроніку молодого кінооператора Юрія Лугового — він же співавтор сценарія й режисер цього фільму п. н. „Українці в Квебеку 1890-1945: роки формування".

Як відомо, тематику документалістики кіноекрану (як і літератури) становлять не вигадані, уявні історії, а тільки справжні, життєві події, дійсні особи, достовірні явища й факти, автентичні випадки, пригоди. Тож у підготові сценарія потрібно провести слідопитну, наукову роботу. Дошкульний брак архівальних і музейних джерел до історії наших поселень змушує сценаристів і режисерів до власних розшуків збережених пам'яток у сховищах організацій, у пам'яті очевидців чи їхніх знайомих у формі записів, друків, світлин, спогадів, і т. д.

Дорадником цього нелегкого й затяжного дослідження для фільму „Українці в Квебеку" був д-р Ярослав Розумний, проф. Манітобського університету при співпраці проф. Яреми Келебая (МекҐілл університет). У постановці асистувала Зоряна Гриценко-Лугова й Володимир Гайдук.

У висліді слідопитної мандрівки по Квебеку пощастило найти ориґінальні матеріяли, що збагатили сценарій попри всі досі відомі факти й документи. Нпр. результатом розшуків була зустріч із колишнім наглядачем і будівником таборів для ув'язнених біля місцевости Амос, 380 миль на північний захід від Монтреалю в часі Першої світової війни: це квебекець, Дона Бруйлєт, столяр будував бараки для інтернованих, між якими були многі українці, жертви „австрійськости" (офіціяльних документів, метрик, походження і т. п.)

Крізь екран просовуються місця колишнього концентраційного табору й останки могили вбитих українців, що пробували рятуватися втечею. Глядачі вдивляються в найдавніші сліди українського життя на пам'ятках найдених у Національній бібліотеці в Отаві, в архівах церковних і світських організацій та приватних осіб, очевидців піонерських починів. Багато цікавого дають світлини першого нашого фотографа в Квебеку, Йосифа Сосанського, що пам'ятав піонерок, жінок організаторок першого „Дівоцького гуртка" з 1910 року в Монтреалі. Про Жіноче Т-во ім. Лесі Українки хвилюючо розповідає його основниця Ольга Басса... Дорогою шукань відкрито місце колишньої оселі „Шептицький", де находився наш перший у Квебеку манастир Отців Студитів. До нього і слід віднести найдений при тій нагоді києвопечерський стародрук із XVII ст., який тепер зберігається у бібліотеці Осередку Української Культури й Освіти в Вінніпеґу.

Із розповідей і кольорових картин постав багатогранний образ, побудований на науковій синтезі історичного матеріялу з мистецькою його подачею. Окремі кадри фільму композиційно пов'язані вправною мотивацією. Юрій Луговий впевнено володіє способами влучної організованости поодиноких епізодів — в естетичну цілість. А втім автор фільму — не дебютант. У співпраці з Національною Фільмовою Радою Канади він виготовив раніше три короткі картини: „Суспільний скульптор" (Арман Ваянкур), „Солодкі уста" й „Віньєтка-Писанка". Як доносила преса, Юрій Луговий працював у ряді довгометражних фільмів голівудської й канадської продукції.

Талант і досвід — запорука успішної творчої праці. Документування українського життя у Квебеку з успіхом започатковане.

(Продовження буде)

ДИВНА ГОРА В КАРПАТАХ

Як відомо, совєтська преса та інші засоби масової інформації повністю і всеціло служать справі так званої „побудови комунізму". Іноді серед цих похвальних дитирамбів і тріюмфальних заяв появиться правдива або напівправдива вістка про дійсний стан справ у „країні перемігшого соціялізму". Орган комуністичної партії України і уряд республіки київська газета „Радянська Україна" іноді друкує критичні статті. Саме 13-го травня була така стаття під заголовком „Дивна гора в Карпатах".

У цій статті автор П. Іванов повідомляє з Закарпатської області, що поблизу піщаного кар'єру в селі Дідове Закарпатської області існує дивна гора, яка створена не якимись тектонічними процесами, а створили її люди штучно з дорогоцінних матеріялів у наслідок байдужости і недбальства багатьох установ і осіб які плянували будівництво фабрики збагачення піску (Київський державний інститут проєктування підприємств будівельних матеріялів), будували („Закарпатбуд"), кому підпорядковується це підприємство (Кременчукнерудматеріяли), директор кар'єру (Є. М. Циганков) та може ще дехто інший. Бо замість фабрики збагачення піску, яку розпочато будувати 20 років тому і витрачено, як пише П. Іванов, не одну тисячу тонн сталевого прокату і 330,000 карбованців державних фондів, височить гора недоброякісного піску, який зовсім не надається до тих цілей, на які мав іти збагачений фабрикою пісок. Але тому, що немає збагаченого піску, беруть який є і тим самим наносять великої шкоди тим будовам, які обдурюють недоброякісним піском. Автор статті повідомляє, що торік на цьому кар'єрі змінили директора, але дивна гора в Карпатах як стояла, так і далі стоїть.

Скільки таких штучних дивних гір не тільки в Карпатах, громадяни „Країни рад" мабуть ніколи не довідаються.

ПРЕЗИДЕНТ РОНАЛД РЕҐЕН значно допоміг у збірці фондів на негритянський коледж, передаючи на руки представників цієї установи чек на один мільйон долярів, що його передала на харитативні і виховні цілі тютюнова компанія. „Це є дуже похвальна річ і я є радий, що можу спричинитися до її успішного завершення", — заявив Президент кореспондентам. Компанія Ренолдс кожного року передає більший чек на виховні цілі і пересилає його на руки Президента і для його розпорядимости.

КАЛІФОРНІЙСЬКА РАДА в'язниць й ізольованих закладів відкинула прохання вбивці сенатора Роберта Ф. Кеннеді Сіргана Сіргана про звільнення його з в'язниці під нагляд поліції після 14-річного перебування в ізоляції. Згадана Рада вважала, що Сірган все ще є емоційно небезпечною особою для оточення, а раніше ходили навіть чутки, що він відгрожувався у в'язниці вбити також теперішнього сенатора Едварда Кеннеді.

КОНТРОЛЬОВАНА ДЕМОКРАТАМИ комісія способів і засобів проголосувала голосами 18 до 15 обмежити зниження податків до 700 долярів на особу, а не як первісно пропонував президент Роналд Реґен знизити податок для всіх верств спільноти на 10 відсотків. Демократи думають, що такою пропозицією Президент робить кривду бідній і середній верстві населення ЗСА, а з 10-відсоткової знижки скористаються найбільше багаті американці.

Микола Лівицький

ДЦ УНР В ЕКЗИЛІ МІЖ 1920 І 1940 РОКАМИ

XI

Студії становища в Україні

Очевидно, вся акція чинників екзильного уряду УНР могла розвиватися тільки при слідкуванні за тією ситуацією, що панувала в Україні. Інформації про становище в Україні мусіла, наприклад, мати редакція паризького тижневика „Тризуб", без чого було б неможливо друкувати критичні статті про господарювання окупаційної влади. Інформації приходили не тільки з совєтської преси, але й від осіб, які час від часу продіставалися з України закордон. Але всього цього було невистачально. Студії про становище в Україні треба було оперти на солідній науковій базі.

Для цього в кінці 20-их років і на початку 30-их років у Варшаві було створено Український Науковий Інститут. Директором Інституту став відомий науковець і політичний діяч та віцепрем'єр уряду УНР проф. Олександер Лотоцький. Науковим секретарем Інституту був проф. Роман Смаль-Стоцький, діловим секретарем був інженер-економіст (пізніший професор УВУ) Євген Ґловінський. В працях Інституту брали участь такі визначні науковці, як професори Богдан Лепкий, Валентин Садовський, Кость Мацієвич, Андрій Яковлів, правники В. Соловій, С. Кіріченко й багато інших. Інститут видав кільканадцять праць, також історичного і культурного характеру. На увагу заслуговують три томи спогадів проф. О. Лотоцького, повне видання творів Т. Шевченка й економічні праці В. Садовського та інших. При Інституті постійно діяли два семінари, правничий і економічний, завданням яких були власне студії сучасного тоді життя в Україні під совєтською окупацією. Інститут уділяв стипендії для студіюючої молоді, підготовляючи їх до наукової праці з різних ділянок життя в Україні.

Інститут був офіційною науковою установою у Польщі, діючи на підставі бюджету польського міністерства освіти. Його фактична мета (студії становища в Україні) не була гласною, але цій меті присвячувалася головна увага праці Інституту. Завдяки головно заходам директора Інституту проф. Лотоцького Інститут утримував тісні зв'язки з Науковим Товариством ім. Т. Шевченка у Львові. На три роки перед початком Другої світової війни проф. Лотоцький відійшов від праці в Інституті, присвятившись головним чином своїм викладам на Теологічному православному факультеті варшавського університету. На його місце директором Інституту став проф. А. Яковлів.

Дорібком Інституту були не тільки видані друком наукові праці, але також численні праці з економіки, культури тощо України 30-их років, які переховувалися в Інституті, як реферати правничого і економічного семінарів. Вони, на випадок зміни режиму в Україні, могли б бути використані для перших заходів у визволеній Україні. Та дальший розвиток подій звів нанівець цю ділянку праці Інституту. Німці, окупувавши Польщу в вересні-жовтні 1939 року, сконфіскували бібліотеку Інституту (кілька тисяч томів, а серед них великої вартости унікальні речі) і все діловодство, та вивезли їх у невідоме місце (те саме сталося з бібліотекою С. Петлюри у Парижі). Ніякі заходи й інтервенції не допомогли. Всі звезені нібито до якогось міста в Шлезії книги і матеріяли різних українських інституцій чи то згоріли в 1944 році, чи може дісталися до рук большевиків, хоч про це жадних відомостей до цього часу немає.

Зовнішня акція серед чужинецьких держав

Як відомо, в кінці 1920 року уряд УНР розпочав заходи про прийняття УНРеспубліки до Ліґи Націй, що мала місцем свого осідку Женеву. Цими заходами керували два українські дипломати, проф. Олександер Шульгин і д-р Арнольд Марголін (перший був тоді головою Української Дипломатичної Місії в Парижі, другий головою такої ж місії в Лондоні). Ці заходи, які вимагають окремої студії, мали великі вигляди на успіх, так само, як і такі ж заходи Грузії. Але в кінці 1920 року уряд УНР втратив решту своєї території і це послужило формальною причиною до відкинення українського внесення про прийняття до Ліґи Націй.

Перші роки після виходу уряду й Армії УНР в екзиль були настільки тяжкими для української еміґрації, що акція на міжнародному форумі не була можливою. Її почали відбудовувати аж в 1925/26 роках.

(Продовження буде)

Об'єднані жіночі організації Дітройту вітали д-р М. Квітковську

Сповитий у сутінки день вмивався дощем. Сонце загубилося у хмарах. Мене охопив страх. Це ж нині 30-те квітня, день в якому Жіночі Організації Дітройту вирішили об'єднано привітати д-р М.Квітковську, на її новому пості голови СФУЖО. До вечора ситуація покращала. Не було засоняшно, небо все ще хмурилося, але дощ не падав, і стало легше на душі, напевно, прийдуть. Не буде сорому перед гостею, що заля порожна.

Д-р М.Квітковська живе у Дітройті та добре відома серед української спільноти як суспільна працівниця на пості директора у Міжнародному інституті. Вона не одному допомагала ставити перші кроки на поселенях.

Вхожу на залю бачу, що всі місця при столиках зайняті. Жінки зійшлися, не страшний їм дощ, є надія, що вечір буде успішний.

Голова ОУЛ Колодчин відкрила вечір в імені ОЖУ та попросила до слова Р. Дигало, що була модераторкою вечора. Після молитви, проведеної о. С. Саболем, ЧСВВ, Л. Колодчин розказала дещо про життя достойної гості ,

Походить вона з зеленої Буковини із священичої родини. Навчання філології закінчила на Карловому університеті у Чернівцях. Там вперше почала працювати на суспільній ниві, організувавши курси української мови, яка була заборонена під румунською окупацією. Друга світова війна змусила молоде подружжя Квітковських покинути рідні сторони та йти на чужину В Німеччині в Авгсбурзі вона працювала в українській гімназії професором та суспільно—у жіночій організації „Об'єднання Українських Жінок на Еміграції" (ОУЖЕ).

Після переїзду до Америки нострифікувала свої студії та доповнила їх це студіями соціології у стейтовому Вейн університеті, закінчивши їх докторатом. Там посилила свою суспільну працю, стала членом Українського Золотого Хреста та була протягом чотирьох років його головою. З рамени УЗХ стала містоголовою Світової Федерації Українських Жіночих Організацій та брала участь у складі різних комісій при СФУЖО. Репрезентуючи СФУЖО, як голова УЗХ, брала участь у конвенціях Міжнародної Генеральної Федерації у Мексико та Копенгагені.

Життя її пов'язане професійно з різними товариствами та організаціями. Суспільна праця на пості директора поряд при Міжнародному інституті у Дітройті дала їй можливість стрічатися з переселенцями цілої Европи та запізнати нові проблеми, на які треба було шукати нових розв'язок. Свою доповідь прелеґентка закінчила побажанням успіхів у праці для розбудови жіночого руху, а присутні наповнили чарки та проспівали многоліття. Голова УЗХ М. Чайківська удекорувала дорогу гостю китичкою квітів і побажала всім смачного. Почалася вечеря при дружній розмові.

За президіяльним столом сидять (зліва): о. Г. Бенедикт, помічник пароха св. Йосафата, В.Марфей, голова „Просвіти", Н. Іванів, голова УЗХ, Л. Югас, голова ООЧСУ, д-р М. Квітковська, голова СФУЖО, о. С. Сабол, ЧСВВ, Л. Колодчин, голова Окружної Управи та голова комітету імпрезового, Ю. Чайківська, голова Відділу УЗХ, О. Климишин, головний промовець, Р. Дигдало, яка вела програму вечора.

Після вечері голова Централі УЗХ Н.Іванів, гостя з Чікаго, склала ґратуляції від Централі УЗХ, а О. Климишин у короткому рефераті „Ідейні заложення СФУЖО" пройшла історію розвою жіночого руху. Прелеґентка ствердила, що сила кожної організації в її ідеї. Для живучости ідеї, зміцнення та поширення її треба спільної дії та гармонійної, згідливої праці. Українська жінка виказала велику зрілість у розумінні сили організованого життя. Тому спершу малі жіночі товариства при „Просвітах" чи „Лугах" дали у 1920-их роках почин жіночому руху у „Союзі Українок". Перед організацією, що заснувала в післявоєнних обставинах та серед нових політичних ситуацій, виросли нові вимоги праці. Організація росла та скликала перший Жіночий Конгрес у Станиславові (Івано-Франківське) у 1934 році, щоб зробити облік проробленої праці та пляни на майбутнє. Конгрес пройшов у піднесеному дусі. Прибули делегатки не лише зі земель Европи, але також і з Америки та Канади Це дало думку створити Світовий Конгрес, що здійснився у 1937 році, коли на з'їзді у Львові об'єднано жінок Галичини, Волині, еміграток зі східних земель України та Америки у Всесвітній Союз Українок. До Союзу пристала Жіноча Секція при Просвіті, Карпатської України та Комітет Жіночих Еміграційних Організацій у Празі.

Друга світова війна знищила існування жіночих організацій на рідних землях, але жінки у Німеччині відразу створили Об'єднання Українських Жінок на Еміграції на з'їзді в Авгсбурзі 1945 року.

Після переїзду за океан жінки включилися в жіночі організації країн поселення. СУА існував в Америці від 1925 року. Від 1945 року СУА плянував скликати конгрес українського жіноцтва, який і відбувся у Філядельфії у 1948 році. До комітету увійшли представниці різних жіночих організацій з різних країн поселення та для скоординовання праці вирішено створити Світову Федерацію Українських Жіночих Організацій (СФУЖО). Так жінки організовано стали світовою федерацією, на 20 років скоріше перед Конгресом Вільних Українців. Доповідь її присутні прийняли оплесками.

Після цього почалася мистецька частина, в якій О.Гердан-Заклинська продеклямувала на честь гості вірш власної композиції „З Буковини у Америку". Потім Х. Липецька та Я. Цисарук, добре відомі та люблені в Дітройті артисти, проспівали два дуети.

Багато організацій надіслали свої привіти, або склали їх усно через своїх делеґатів. Від Крайової Управи УЗХ говорила голова ГУ Н. Іванів, від ГУ Жіночого Об'єднання ОЧСУ вітала Л. Югас, голова місцевого відділу, а від Метрополітального УККА—голова Відділу З. Васильќевич.

Надійшли привіти від ГУ Ліги Українських Жінок Канади, Українського Патріярхального Світового Об'єднання, ГУ СУА, Українських Градуантів Дітройту та Віндзору, Організації Українок Канади, Української Федеральної Кооперативи „Самопоміч", ОДВУ, Українського Села, 117-го Відділу СУА Вашингтон та УККА Метрополітальний Відділ. Телефонічно переслали привіти: Об'єднання Українців „Самопоміч", Окружна Управа УНС, Українській Культурний Клюб, ТУЖА, УЛТПА, Марійська Дружина, конгресмен Деннис Гертел та Оксана Дуткевич-Стельмах, колишня учениця.

Потім промовила М.Квітковська . Вона заявила, що вважає цей вечір почестю не тільки для себе, але для цілого жіночого руху, бо тільки спільними силами зможемо здобути перемогу, волю народові та Україні.

Л.Югас, голова ООЧСУ, подякувала гості за гарно проведені хвилини, а о. Бенедикт, ЧСВВ, провів молитву. Після закінчення свята присутні ще довго гуторили гуртками у дружній атмосфері.

Л.Колодчин, голова О.Управи;
Ірина Павлюк-Грушкевич, пресова секретарка О.Управи

Шоста Асамблея УММАН

Шоста річна Асамблея Української Могилянсько-Мазепинської Академії Наук—УММАН, відбулася в Домі УНР у Філядельфії 20-го травня й складалася з трьох сесій.

У першій із них, крім привітань українських державних достойників на чолі з Президентом М. Лівицьким та духовних осіб з головою Консисторії УГПЦ з Вінніпегу о. д-ром Г.Удодом з Вінніпегу на чолі, переведено передачу дипломів признань і відзначень заслуженим діячам української культури: П.Мегикові, В. Сім'янцеву, М.Михалевичеві (на руки дочки Олі), Наталі й Петрові Холодним (на руки Президента Лівицького) й Галині Мазепі, Софії Гаєвській, Леву Биковському й Ірині Банах-Твердохліб.

Новим постом-лавреатом УММАН на 1983 рік став маестро Андрій Леґіт із Англії (грамоту передано ред. Володимирові Біляєву). Премійовано дві праці з 1982 року, як найкращі україномовні видання: „Історія моєї Сурми" Мирона Сурмача, що прибув із Ню Йорку на цю Асамблею, та Ольги Войценко „Літопис українського життя в Канаді", шостий том якого вийшов в Едмонтоні минулого року.

Голова Сесії проф. Яр. Рудницький проголосив обрання нових членів УММАН: д-ра Богдана Гаврилишина з Женеви, проф. Володимира Коваля з Каракасу й о. д-ра Г.Удода з Вінніпегу.

Наприкінці першої частини Асамблеї д-р Т.Онуфрейко прочитав рішення Номінаційної комісії УММАН під головуванням проф. Кармазина Каковського з Мюнхену про склад Президії УММАН на 1983— 1988 роки, а саме: президент-проф. Яр. Рудницький, перший віцепрезидент—Іван Ковальський із Мюнхену й заступник президента та секретар-скарбник проф. М. Степаненко з Вашинґтону.

Потім відбулася церемонія вручення дипломів почесних докторів УММАН на 1983 рік; дипломи одержали Митрополит УГПЦеркви в Канаді д-р проф. Андрей (Метюк) у Вінніпегу; державний архівар Цейлону в Коломбо Срі Ланка К.Д.Г. Вімаляратне; Тамара Зальцберґ із Канади та д-р Кость Церкевич із Стетен Айланду в Ню Йорку.

В імені всіх відзначених промовив д-р Церкевич, підкресливши вагу УММАН у внутрішньо-українській та міжнародньо-науковій діяльності на користь української справи.

Другою сесією Асамблеї проводив проф. М.Степаненко. Він дав пояснення до своєї зустрічі з членом УММАН ред. Бичковським у Вашинґтоні й відіграв його промову про Євгена Маланюка на звуковій ленті (польською мовою) з новими невідомими даними про діяльність цього видатного українського письменника.

Третя частина Асамблеї, що відбулася в залі, прикрашеній малюнками Ірини Банах-Твердохліб, була присвячена українському голокостові з 1932-33 років з доповідями проф. Яр. Рудницького, проф. М.Степаненка, Галини Сенишин (ін абсентія) та проф. Яра Славутича, яку прочитав ред. В.Біляєв. На закінчення цієї сесії відчитано резолюції такого змісту:

„Присутні члени й учасники-гості шостої Асамблеї УММАН 20-го травня 1983, засуджуючи московський голодомор в Україні в 1932-33 роках, звертаються до ДЦУНРеспубліки, як леґітимного перемника влади останнього всеукраїнського Уряду УНР із проханнямзакликом: 1. Почати акцію перед Міждержавним Судом Справедливости в Гаазі щодо обжалування СССР за геноцидний злочин із-перед 50 років; 2. зорганізувати музей-архів українського голокосту, беручи в основу матеріял у посіданні ДЦ УНР, а теж і експонати з першої мистецької вистави голодомору І.Банах-Твердохліб у Філядельфії 20-24-го травня.

УММАН

Товариське життя громади в Кергонксоні

Про потребу товариського життя у наших громадах мабуть не приходиться доказувати. Воно потрібне й доцільне. Щоправда у кожній місцевості нашого поселення існують різні товариства і організації із своїми специфічними завданнями, з яких деякі навіть і передбачають у своїх програмах плекання товариського життя, проте це не завжди і не всюди практикується.

Таким типовим товариством, завданням якого було дбати тільки і виключно про товариське життя громадян було в Галичині товариство „Бесіда", яке існувало майже в кожному місті. Воно з успіхом виконувало своє завдання, подібно як це виконують у західньому світі товариські клюби.

Йдучи за тим прикладом і старокраєвою традицією місцева громадська установа Об'єднання Українців Кергонксону і околиці заініціювало і заснувало в жовтні минулого року „Бесіду" в Кергонксоні, вможливлюючи, таким чином, місцевим громадянам і їх гостям сходитися вечорами у певні дні і проводити час у товаристві. Учасники мають змогу не тільки грати в шахи, бридж, чи інші гри в карти, крім газардних ігор, але також послухати цікаві гуморески, а також поважні гутірки з різнородною, але завжди цікавою тематикою, насолоджуватися співом чи висвітлюванням прозірок.

Про те, що „Бесіда"втішається великою популярністю, найкраще свідчить велика кількість приблизно 30-40, а то й більше учасників, які сходяться один раз у тижні вечорами і там проводять час, вільний від домашніх чи інших зайнять.

Тому що громада не має власного приміщення, Управа Союзівки виявила велике зрозуміння і пішла на зустріч потребам громади, відступивши на ту ціль бібліотеку, за вийнятком сезонного часу.

Управі Союзівки, оселі УНСоюзу, належиться за те наша щира вдячність і подяка.

Р.Б.

Появився збірник праць Л. Соневицького

Ню Йорк, Н. Й. — Тут появився у серії Записок Наукового Товариства ім. Шевченка, том 202, збірник наукових праць Леоніда Соневицького п.н. „Студії з Історії України" (1922-1966)

Збірник, як видання Історично-Філософічної Секції НТШ, попереджує передмова директора Секції проф Володимира Кубійовича, в якій він дає пояснення до цієї монографії праць молодого, надійного історика, що передчасно помер на 44-му році життя, в серпні 1966 року, та складає подяку проф. Олександрові Оглоблинові за вступну статтю і впорядкування матеріялів, а матері покійного Ользі й братові Ростиславові за збірання матеріялів і фінансування видання.

Проф. О. Оглоблин у вступній статті зробив перегляд життя і праць бл. п. Л. Соневицького, підкресливши широкий діяпазон його зацікавлень в ділянці історії

Св. п. Леонід Соневицький

України та поважних праць в тому напрямі, які однак перервала несподівана смерть у так молодому віці.

У збірнику, дбайливо виданому із твердою обкладинкою, таблицями та знімками, знаходяться раніше публіковані, але й 13 вперше друкованих статтей, праць, доповідей та рецензій Л. Соневицького.

Між ними проф. О. Оглоблин особливо вирізняє прегарну доповідь на тему „Володимир Антонович і українська історична наука в Галичині", яку Л. Соневицький виголосив на пленарній сесії УВАН в 1959 році..

Частина праць у збірнику англійською мовою — це важливі студії щодо статусу України в міжнародних дипломатичних переправах, пов'язаних із світовою війною. Ту частину попереджує стаття про Л.Соневицького пера проф. О. Оглоблина в англійській мові.

Збірник коштує 19.50 дол. а поштова оплата 1.50 дол. Наклад збірника обмежений до 500 примірників і можна його замовити в книгарні „Свободи", інших українських книгарнях або з Ольги Соневицької: 43 St. Marks Pl. New York, N. Y. 10003.

Появилася нова платівка

Недавно появилася нова платівка під назвою „Пісне, розрадо моя". Обгортку, яка представляє козака, що їде на коні і грає на бандурі, виконав наш широковідомий мистець Едвард Козак. Ця плита наспівана і наґрана співаком Володимиром Тисовським і композитором та піяністом д-ром Ігорем Соневицьким.

В. Тисовський, бас широкого діяпазону з милозвучним тембром, який з легкістю і без найменшого зусилля вміє заспівати найнижчі тони великої октави, був солістом і окрасою таких хорів в Европі і в Америці: хор Василя Осташевського у Львові, „Капеля Україна" з Нестором Городовенком, „Трембіта" в Німеччині з диригентом Кирилом Цепедою, „Капеля Бандуристів", „Думка" в Ню Йорку, „Боян" в Дітройті й інші.

Наскрізь пройнятий духом українських народних пісень, наш співак виконав повнозвучно і зі щирим особистим відчуттям пісні і арії (в тому й обробки 4 народних пісень) композиторів І. Соневицького, В. Косенка, М. Лисенка, Г. Китастого, М.Фоменка, К. Данькевича і А. Єдлічки.

Д-р Ігор Соневицький підтримав співака своїм пластичним і одухотвореним акомпаніментом і доповнив інтенції співака відобразити зміст тексту.

Ця платівка наґрана ще перед автовим випадком, який унеможливив на деякий час В. Тисовському займатись співом.

На платівці схоплено рідної краси басовий голос В. Тисовського і його тепле відчуття та любов до українського рідного музичного мистецтва.

Адреса, де можна набути цю платівку: Mr. Kyrylo Cependa, 4124 Clipper St., Detroit, Mich. 48210.

Дарія Гординська-Каранович

ТЕНІСОВІ ТУРНІРИ

Тенісова ланка УСЦАК, в порозумінні з управою Союзівки, подає до відома дати цьогорічних тенісових турнірів на оселі УНСоюзу:

2, 3 і 4-го липня — УСЦАК-Схід
6 і 7-го серпня — Подвійна гра
2, 3, 4 і 5-го вересеня — Крайовий УСЦАК
17 і 18-го вересня — Запрошеневий УНС
8 і 9-го жовтня — КЛК

Ще один заслужений ювілей

Звичайно буває в нас, що ми вшановуємо заслужених осіб вже після їхньої смерти та щойно тоді знайомимося глибше з їхньою творчістю та осягами. Одначе нарешті в останніх часах поширюється звичай вшановувати таких заслужених одиниць ще за їхнього життя, даючи цій особі бодай у скромний спосіб пізнати, що її праця знаходить позитивний відгук у її середовищі, що, можливо, й заохотить цю одиницю до дальшої творчости.

Евген О. Садовський

І так у п'ятницю, дня 24-го червня, цього року, Ювілейний комітет під патронатом Українських Злучених Організацій та українських церков у Клівленді, влаштовує вечір присвячений диригентові-композиторові маестрові Евгенові О.Садовському з нагоди 70-річчя його народження. Вечір включатиме бенкет і мистецьку програму та буде доброю нагодою для нашої громади виявити, що 30-річний труд і праця маестра Е.О. Садовського знайшли належне визнання.

Вже від 1951 року маестро Е. Садовський безперебійно працює в Клівленді, де провадить церковні хори, а від 1955 року — і світський хор „Дніпро", що відомий із численних місцевих та позамісцевих успішних виступів. Також ставив ювілят у свій час оперету „Наталка Полтавка", і нещодавно — „Сватання на Гончарівці". Під час свого 30-річного перебування в Клівленді працював і працює маестро Е.Садовський не тільки з церковним хором та хором „Дніпро", але також із нашою молоддю. Довгі роки працював він з дітворою школи св. Йосафата, де давав щорічні концерти зі шкільним хором, поставив багато дитячих вистав і музичних п'єс, що ними знайомив нашу молодь з багатством української пісні, музики і театру. Музична праця маестра Е. Садовського сягає глибоко до його молодих літ. Будучи учнем 5-ої гімназійної кляси, диригував він уже шкільним хором. Пізніше працював у театрах — П. Карабіневича, Й.Стадника, І.Тобілевича та І. Франка в Станиславові. Опісля на еміграції диригував різними хорами, як наприклад: хором Братства св. Андрія в Інсбруці, чоловічим хором у Ляндеку, хором „Ватра" в Брегенсі, мішаним хором у Філядельфії та іншими.

Маестро Е.О. Садовський написав багато власних композицій, деякі з яких помістив у його збірникові. Написав також дитячу оперетку „Ведмежа порада", яку і ставив тут на сцені зі шкільною дітворою. Маестро завжди готовий служити своїм музичним знанням нашій молоді, а його улюблену пісню „Гей, гей,— де гори Карпати" чуємо щораз на пластових ватрах у вільних країнах нашого поселення.

Українська громада в Клівленді пишається визначним музикою, і радіє, що має поміж себе таланoвитого диригента-композитора маестра Евгена О. Садовського, який і на порозі свого 70-річчя далі невтомно продовжує свою працю як диригент хору „Дніпро" та хору церкви Св. Йосафата. Ювілейний бенкет відбудеться в астродомі школи Св. Йосафата в Пармі.

Ірина Завадівська

Величавим бенкетом вшановано д-ра Степана Росоху

Величавим бенкетом вшановано д-ра Степана Росоху

Степан Росоха

У п'ятницю, 27-го травня 1983 року, Громадський ювілейний комітет Торонто під головуванням д-ра Юрія Данилова вшанував величавим бенкетом у Шератон готелі свого заслуженого діяча д-ра Степана Росоху.

Бенкетом проводив адв. Ігор Бардин, а єпископ Ізидор Борецький спільною молитвою започаткував цю небуденну ювілейну зустріч. Відтак Джімі Куць, спеціяльний асистент прем'єра Канади П'єра Трудо, вручив ювілятові „Грамоту признання", за його довголітню працю для Канади, а міністер М.Лелюк передав ювілятові грамоту признання від прем'єра Онтаріо Вілляма Дейвиса. Посли Альберт Калин і Юрій Шимко вручили д-рові Росоcі золоті відзнаки від Консервативної партії Канади.

Д-р Василь Вереш, один із основоположників Карпатської Січі й член Головної Команди Б-ва Карпатських Січовиків, вручив ювілятові Грамоту признання від Головної Команди БКС за підписом: д-р Василь Вереш заступник голови ГКБКС і Василь Тимко—секретар ГКБКС „...За чинну співучасть Ювілята у переорганізації Української Національної Оборони в листопаді 1938 року й очолювання її діяльности ще перед створенням Правління Підкарпатської Руси—Карпатської України, як автономної країни;

...За зорганізовання колишніх Карпатських Січовиків і за гідне очолювання Братства від його заснування".

Проф. д-р Петро Стерчо, вручив „Грамоту признання" від Карпатського Дослідного Центру ім. Юліяна Ревая за підписом: проф д-р Петро Стерчо, голова КДЦ ім. Юліяна Ревая і д-р Василь Вереш—секретар.

„...За чинний вклад д-р Степана Росохи в державне будівництво Карпото-Української Держави, зокрема в розбудову Міністерства Культури, Шкіл і Народної освіти в Хусті; ...За його наукову, публіцистичну та журналістичну працю в Карпатській Україні, Чехо-Словаччині, Німеччині й Канади та за послідовне поширювання історичної правди про Карпатську Україну".

Марія Ігнатишин-Логуш, членка Центрального Проводу Б-ва Карпатських Січовиків, представила присутнім головного промовця, проф. д-ра Петра Стерча, свого шкільного товариша з торговельної Академії в Мукачеві, який був відзначаючим студентом і має великий науковий дорібок на цьому континенті. Проф. д-р Петро Стерчо дав повний огляд життєвого шляху д-ра С. Росохи як передового журналіста в Карпатській Україні, організатора Пласту, видавця і редактора націоналістичного журналу — „Пробоєм", посла Сойму Карпатської України, громадсько-політичного діяча, в'язня концтабору під час німецької окупації Чехо-Словаччини і ліквідації німцями „Пробоєм", та його активну діяльність поза межами рідного краю як журналіста-видавця багатьох книжок і редактора „Вільного Слова".

Декан Катедри Українознавства на Торонтонському університеті, проф. Василь Янішевський, у своєму привіті пригадав усім ти часи, коли д-р Степан Росоха організував молодь і великі політичні маніфестації в Карпатській Україні, учасником яких був і промовець.

Проф. д-р Павло Р. Магочий у привіті дякував ювілятові за його велику освідомлюючу працю, головно серед карпатських русинів у Канаді. Багато корисного з праці Росохи засвоїв собі й Магочий, за що він особисто вдячний ювілятові.

У мистецькій частині виступали: Стефа Дмитрів рецитувала В. Симоненка „Русь", а внучка ювілята Христя Росоха рецитувала „Карпатську Україну" Б. Федчука. Під час бенкету грала оркестра „Вилледж тріо".

Ряд особистих привітів наспіло від визначних особистостей: патріярха УК-Церкви Кардинала Йосифа Сліпого; міністра шкільництва в Карпатській Україні проф. Августина Штефана; головного губернатора канади Едварда Шраєра та багатьох організацій.

Поміж присутніми був міністер Михайло Старчевський, посол д-р Олекса Яворський, син Підгаєцької землі, о. д-р Василь Бойсак зі Стемфорду й ряд представників канадського політичного світу.

Д-р Степан Росоха у своєму кінцевому слові подякував усім за милу зустріч і участь у бенкеті, а о. д-р Василь Бойсак молитвою закінчив цю зустріч.

У суботу, 28-го травня, гості д-ра Росохи взяли участь у концерті Капелі Бандуристів під керівництвом Григорія Китастого. Після концерту відбулося прийняття в залі катедри св. Володимира, де адміністратор Капелі Петро Гончаренко в імені усіх подякував редакції „Вільного Слова" і ювілятові за їх велику допомогу Капелі. Як вияв вдячности хор заспівав ювілятові грімке „Многая літа".

Роман С. Ґоліят

До
ВШ Членів УНС - Передплатників „Свободи"

Грудень, 1982

Вельмишановні Члени - Передплатники!

Делегати 30-ої Конвенції УНСоюзу схвалили підвищити ціну передплати „Свободи" для членів УНСоюзу із $7.80 на $15.00 річно, беручи під увагу значно збільшені видатки Видавництва на поштові оплати, газетний папір та інші кошти.

Схвалена 30-ою Конвенцією підвишка передплати входить в силу від 1-го січня 1983 року, або від чергової дати платности квартальних, піврічних чи річних вкладок. Значить, Ваші вкладки, які включають передплату „Свободи", платні від 1-го січня 1983 року, або від чергової дати платности на квартальних, піврічних чи річних ставках після 1-го січня 1983 року, будуть збільшені на $7.20 у річному відношенні; $3.60 піврічно, $1.80 квартально та 60 центів місячно.

Така сама підвишка передплати "Свободи" зобов'язує і всіх тих членів УНС, які платять цю передплату окремо від своїх вкладок, висилаючи їх прямо до адміністрації „Свободи".

Нові ціни передплати для членів:
$15.00 річно, $7.50 піврічно, $3.75 квартально, $1.25 місячно.

ГОЛОВНА КАНЦЕЛЯРІЯ УНС